

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3430/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.266/2021/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Hetzmann Albert ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Pfv.VI.20.266/2021/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] A felperes mint megbízott és az indítványozó (perbeli alperes) mérnök konzorcium mint megbízó között projektvezető mérnök tevékenység ellátására 2007 júniusában megbízási szerződés jött létre. A mérnök konzorcium vezetője, aki a tagok nevében teljeskörűen eljár, az indítványozó volt. Az indítványozó 2008. szeptember 25-én és október 1-én kelt levelében sérelmezte, hogy a felperes a szerződésben rögzített kötelezettségének 2008. augusztus 8–22. között nem tett eleget, s a felperes feladatainak ellátásáról az indítványozó volt kénytelen gondoskodni, ezért az általa vitatott számlák kifizetését megtagadta. Ezt követően a megbízási szerződést a felperes 2008. október 31-ével felmondta, s a vitás kérdések előzetes békés rendezésére kikötött szervezethez, a Magyar Tanácsadó Mérnökök és Építészek Szövetségéhez (a továbbiakban: TMSZ) fordult. A TMSZ által kiadott 2009. május 11-én kelt állásfoglalás megállapította, hogy a felperes kötelezettségének megfelelő színvonalon eleget tett, ezért a szerződés megszűntéig jogosult a díjazásra. Ezt követően a felperes megbízási díj megfizetése iránt keresetet nyújtott be. A perben az indítványozó érdekében beavatkozóként fellépett az alperesi mérnök konzorcium egyik tagja.
- [4] Az indítványozó ellenkérelme alapvetően azon alapult, hogy a felperes oldaláról személyes eljárásra köteles projektvezető mérnök 2008 augusztusában szabadságra ment, ezt követően pedig érdemi tevékenységet már nem is végzett, azaz megtagadta a teljesítést. Ezen érvekre utalva a szerződés felperesi magatartásra visszavezethető okból történő lehetetlenülésére is hivatkozott. Álláspontja szerint ezáltal a szerződés megszűnt, teljesítés hiányában pedig díjazás sem jár. Állította továbbá, hogy a felperes hibásan teljesítette a szerződést a jogviszony teljes fennállása alatt, ezért 20%-os árleszállítási igénye áll fenn, továbbá kártérítési igényt is megfogalmazott a felperessel szemben. Utóbbit arra alapította, hogy a felperes megszegte a felek közötti szerződést akkor, amikor 2008. augusztus 8. és 22. napja között szabadságon volt a személyes munkavégzésre köteles projektvezető mérnök. Ennek következtében az alperes a helyettesítési feladatokat ellátó korlátolt felelősségű társaság részére megbízási díjat fizetett ki, amelyet be kívánt számítani a felperesi követelésbe. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a felperes követelése elévült.
- [5] Az elsőfokú bíróság – megismételt eljárásban – a 2020. június 17. napján kelt, 28.G.301.057/2020/13. számú ítéletével az indítványozót túlnyomórészt a kereseti kérelemmel egyezően marasztalta, 53 236,56 euro megfizetésére kötelezte, s egyben megállapította, hogy az indítványozó beszámítási kifogása nem alapos. A bíróság a perben beszerzett szakértői vélemény és az egyéb bizonyítékok alapján akként foglalt állást, hogy a projektvezető mérnök időleges távolléte szerződésszegésként nem értékelhető, nem terhelte az indítványozó és a beavatkozó által hivatkozott napi 8 órás személyes jelenlét, munkáját elektronikusan is végezhetette és végezte is távolról.
- [6] A másodfokú bíróság 2020. november 19. napján kelt, 1.Gf.75.399/2018/10-II. számú döntésével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a marasztalás összegét kismértékben, a szakértői vélemény szerinti összegre leszállította. Az elsőfokú döntés nem tartalmazta a beavatkozó nyilatkozatát, s az indokolás nem utalt

arra, hogy miért mellőzte a bíróság az indítványozó által előterjesztett, két tanú meghallgatására vonatkozó indítványt. Ezek tekintetében a másodfokú ítélet kiegészítette az elsőfokú döntést.

- [7] Az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, a Kúria azonban a jogerős döntést 2021. november 16. napján kelt, Pfv.VI.20.266/2021/5. számú ítéletével hatályában fenntartotta.
- [8] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését felhívva állította a Kúria döntésének alaptörvény-ellenességét.
- [9] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme körében az indítványozó arra hivatkozott, hogy az első- és másodfokú ítélet a TMSZ állásfoglaláson alapul, az állásfoglalás azonban a felperesi teljesítésről vizsgálat vagy bizonyítás lefolytatása nélkül döntött. Érvelése szerint a TMSZ állásfoglalás nem hatósági határozat és nem is igazságügyi szakvélemény, hanem szubjektív értékelés, amely nem helyettesíthette volna a perben a bizonyítási eljárást és jogi értékelést. A TMSZ állásfoglalás kizárólag a felperes által rendelkezésre bocsátott adatokat tartalmazta, az indítványozó kifogásait teljes mértékben mellőzte, ennek okán sérült a fegyveregyenlőség elve.
- [10] Az indítványozó szerint a tisztességes eljáráshoz való jogát sértette az is, hogy a bíróságok valami meg nem történtének bizonyítására kötelezték, s a perben a bizonyítási teher megfordult, vagyis kifogásolta a bizonyítási teher kiosztását. A kirendelt szakértő kompetencia hiányában nem járhatott volna el a perben, ezt az Igazságügyi Minisztérium indítványozónak küldött válasza is megerősítette. A szakértői vélemény a jogszabály által előírt tartalmi elemekből semmit nem tartalmazott, nem volt szakértői felmérés, a szakértő a felperest és az indítványozót nem volt képes azonosítani és megkülönböztetni. A bíróság a joggyakorlattal ellentétesen fogadta el a kétséget kizáróan aggályos szakvéleményt, ugyanakkor az indítványozó által rendelkezésre bocsátott bizonyítékokat a bíróság, illetve a szakértő nem használták fel.
- [11] Sérelmezte továbbá az indítványozó, hogy a bíróság a két tanú meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítvány teljesítését mellőzte, ugyanakkor ennek nem adta indokát.
- [12] 3.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét abban látta az indítványozó, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezését figyelmen kívül hagyta, az elsőfokú bíróság ítéletét valójában nem vizsgálta felül érdemben, mert nincs olyan adat, amelyből kétséget kizáróan megállapítható lenne a felperes teljesítése. Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság indokolásának azon hiányossága, hogy az nem tért ki az általa felajánlott tanúbizonyítás mellőzésének indokára, olyan súlyos eljárási szabálysértés, amely miatt a döntést hatályon kívül kellett volna helyezni. Ezzel szemben a másodfokú ítélet alaptörvény-ellenesen pótolta a mulasztást, s ezt a Kúria is elfogadta.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelelő-e.
- [14] 4.1. Az indítványozó a Kúria döntése ellen az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. A bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban alperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [15] 4.2. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozottság követelményének. Az indítvány megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a támadott bírói döntést, továbbá kifejezett és indokolt kérelmet terjesztett elő annak megsemmisítésére.
- [16] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [17] 5.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének körében előadott indítványozói érvekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörében az Alkotmánybíróság a bírói ítéletnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja. Az Alkotmánybíróságnak ez a hatásköre nem terjed ki a bizonyítékok értékelésére, a bizonyítás eredményének megállapítása során végzett bírói mérlegelés felülvizsgálatára. „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, [...] a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz” {3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a megállapított tényállást, a bizonyítékok bíróságok által történő értékelését vonja kétségbe. Az Alkotmánybíróság előbbieken felidézett következetes álláspontja értelmében az ítélező bíróság jogértelmezési szabadságához tartozik, hogy saját maga dönthessen a tényállás megállapításáról, a bizonyítékok mérlegeléséről (és esetleges mellőzéséről) és jogi álláspontját szabadon alakíthassa ki. Az Alkotmánybíróság itt emlékeztet arra, hogy „a bíróság [...] tényállás-megállapítási hatáskörébe tartozónak tekintette [...] a bizonyítási teher kiosztásával kapcsolatos indítványozói érveket” {3327/2018. (X. 16.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [18] 5.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére alapított indítványelemekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat, hogy következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog „olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni” {12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [16]}. A konkrét ügyben az indítványozó számára kétséget kizáróan rendelkezésre állt a jogorvoslat lehetősége, azzal élt is, rendes és rendkívüli jogorvoslati kérelmeit a bíróságok érdemben elbírálták. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből nem következik, „hogy a jogorvoslatot elbíráló szervnek a kérelemnek minden körülmények között helyt kell adnia, az azonban feltétlenül, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [16]}, mely jelen esetben kétséget kizáróan megtörtént. Ennek megfelelően önmagában az a tény, hogy a Kúria nem tartotta megalapozottnak az indítványozó által előadottakat, illetőleg az indítványozó vitatja a Kúria döntésében foglalt megállapításokat, nem jelent alaptörvény-ellenességet {3351/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [25]}. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „a törvényi szabályozás adta lehetőségre épülő bírói döntés és az Alaptörvényben biztosított jogorvoslati jog között jelen ügyben alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem állapítható meg” {3105/2021. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [38]}.
- [19] 6. A kifejtettek alapján Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz valójában a jogerős döntés törvényességi felülbírálatára, az eljárás során már indítványozott további bizonyítási eszközök figyelembevételére, a bizonyítékok újraértékelésére, és ennek eredményeként a jogerős határozattal megállapított tényállás megváltoztatására irányul. Az Alkotmánybíróság gyakorlata e tekintetben következetes, a bíróságok határozatainak törvényességi felülvizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]}. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire azt visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/808/2022.

